

Rødskogsnegl *Arion rufus* (Linnaeus, 1758)

Fremmed art

Rødskogsnegl er påvist kun ved et par anledninger i Norge, og i dag er det kun ett sted hvor arten fremdeles finnes. Arten viser ikke de samme aggressive tendensene som slektningen brunskogsnegl, men kan bidra til at den naturlig forekommende svartskogsneglen avtar i antall eller forsvinner lokalt.

Status
Risikovurdering 2012: Høy risiko (HI)

Kjent utbredelse av rødskogsnegl i Norge gjennom tidene.

Kjennetegn

Rødskogsnegl er en av våre største landsnegler. I utstrakt tilstand kan den bli helt opp mot 15–20 cm lang, og altså av omtrent samme størrelse som vår stedeagne svartskogsnegl *A. ater*. Som alle nakne landsnegler (skogsnegler og kjølsnegler) kan den imidlertid trekke seg betydelig sammen når den forstyrres, og ser da mer ut som en liten halvkule. Små rødskogsnegler er helt hvite (slik også små svartskogsnegler er). Som voksne varierer fargen en del, men den typiske rødskogsneglen har helt rød-rødoransje kropp. Slimet er svakt gult eller oransje. Imidlertid finnes den i mange fargevarianter, som oftest dominert av rødaktig eller brunt, men den kan også være nesten helt svart. De fleste dyrene i Selbu har mørkere brun rygg enn flanker. De ulike fargevariantene er svært vanskelig å skille fra svart- og brunskogsnegl *A. vulgaris* på ytre karakterer, ettersom også disse varierer i farge og overlapper med hverandre. For en helt sikker identifisering av disse tre store skogsneglartene er det derfor påkrevd med disseksjon og inspeksjon av kjønnsorganer.

Utbredelse

I Norge er arten kun registrert på noen få lokaliteter. Nøyaktig hvor mange det dreier seg om er litt usikkert, men vi regner i hvert fall to av dem som sikre. En av disse har for lengst forsvunnet: Sverresborg i Bergen, hvor arten ble påtruffet første gang rundt 1850, og hvor den sannsynligvis holdt seg i noen få tiår. Arten har vært ettersøkt ved Sverresborg mange ganger i nyere tid, men uten resultat. Den andre lokaliteten er til gjengjeld av helt ny dato: Garbergbørja i Selbu i Sør-Trøndelag, hvor arten sannsynligvis har vært siden 1995/1996, men hvor en sikker artstilhørighet først ble fastlått i 2008, etter at dyrene ble viet oppmerksomhet i lokalpressen. Denne bestanden finnes fremdeles, skjønt forsøk

på å utrydde den er iverksatt. I tillegg finnes det opplysninger om et par funnsteder til, men disse er ikke bekreftet. Også i Sverige ble det første funnet av denne arten gjort omkring 1850, og den finnes i dag spredt i Sør- og Mellom-Sverige nord til Värmland, Västmanland og Uppland – på de fleste steder innenfor ganske begrensede areal. I Danmark ble den utsatt ved Silkeborg Papirfabrikk i Midtjylland i 1913. I Finland ble den først påvist i 1963. Arten er i utgangspunktet mellomuropeisk, med naturlig utbredelse nord til Nord-Tyskland og Sør-England.

Biologi

Mye tyder på at den norske forekomsten (eller i hvert fall deler av den) har en toårig livssyklus, men det er ellers kjent fra nordlige deler av det naturlige utbredelsesområdet at dyrene blir litt over ett år gamle, og at det er kun egg og en del unge dyr som overvintrer. Lenger sør i Europa er det mer vanlig med en toårig livssyklus, og da kan de eldste dyrene bli meget store. Når dyrene er 10–11 måneder gamle stagnerer lengdeveksten, men tykkelsen og

Rødskogsnegl, eggklase oppe og helt nyklekt dyr (ca. 1 cm) nede.

vekten fortsetter å øke. Hvert dyr kan legge opp mot 500 egg. Under laboratorieforhold la snegler som var medbrakt fra populasjonen i Selbu egg i juli/august, og disse klekte i september. Rødskogsnegl har ingen reproduktiv sperre mot svart- og brunskogsnegl, til tross for til dels betydelige forskjeller i de indre organenes bygning, og hybridisering mellom de tre artene forekommer en del (men ikke alle) steder hvor de møtes. Hybridene er fertile og kan krysse seg tilbake med begge foreldreartene.

Bestandsstatus

Populasjonen som fantes i Bergen på 1800-tallet ble antatt innført med trær og busker fra Nederland, Tyskland og Danmark da parken ved Sverresborg ble anlagt i 1830-årene. Da de ble oppdaget var det svært få individer, og ingenting tyder på at bestanden noen gang ble særlig stor. Også Selbu-dyrene kan ha blitt innført fra Danmark, enten med

bygningsmaterialer eller med grønnsaker. Bestanden i Selbu har svingt en del, grunnet både naturlige og menneskelige påvirkninger. Klima, som strenge vintre og tørkesomre, kan påvirke en sneglepopulasjon, og i tillegg vil ulike bekjempningstiltak spille inn på bestandsstørrelsen. Vi vet at Selbu-populasjonen har vært forsøkt utryddet av lokalbefolkningen. Også i årene før offentliggjøringen har ulike hytte- og hageeiere drept snegler i området. Sommeren 2008 ble det avlivet minst 1200 eksemplarer av arten. Ved besøk i begynnelsen av september 2009 ble det registrert i overkant av 100 eksemplarer i området, mens det i juli 2011 ble registrert bare 31 eksemplarer. På ettersommeren 2011 ble det igangsatt et prosjekt for å utrydde bestanden i Selbu ved hjelp av sneglemiddel, og dette skal fortsette i 2012. Arten viser relativt liten evne til å spre seg videre til andre lokaliteter i nærheten av der den blir introdusert, men fra Sverige er det noen indikasjoner på at arten lokalt har fortrent svartskogsnegl fra dens naturlige utbredelsesområde. Begge de sikre norske bestandene er formodentlig ufrivillig innførte, men det er kjent at arten ofte bevisst utsettes som "dekorasjon" i hager og parker.

Referanser

- Fog K. 1976. Røde skovsnegle i Danmark Flora og Fauna, Århus 82: 22–26.
- Friele J. 1853. Norske Land- og Ferskvands-Mollusker, som findes i Omegnen af Christiania og Bergen Feilberg & Landmark. Christiania V+65 s.
- Proschwitz T.v. 1985. Röda skogssnegeln, *Arion rufus* (L.), en mellaneuropeisk art stadd i snabb spridning med människan i Sverige Fauna och flora, Stockholm 80: 121–138.
- Proschwitz T.v. 1993. Den röda skogssnegeln – *Arion rufus* (L.) – i Sverige – historia, spridning, utbredning och biologi Göteborgs Naturhistoriska museums Årstryck 1993: 31–41.
- Proschwitz T.v. 1996. Utbredning och spridning av spansk skogssnegel [*Arion lusitanicus* Mabilie] och röd skogssnegel [*Arion rufus* (L.)] - en översikt av utvecklingen i Sverige Göteborgs Naturhistoriska Museums Årstryck 1996: 27–45.
- Proschwitz T.v. 2009. Snigel – fridstörare i örtagården. Vetenskap och fakta Bohusläns museums förlag 160 s.
- Proschwitz T.v. og Andersen A. 2010. Rødskogsnegl *Arion rufus* i Sverige og Norge Fauna, Oslo 63 (1): 2–7.
- Westerlund C.A. 1873. Fauna Molluscorum Terrestrium et Fluviatilium Sveciæ, Norvegiæ et Daniae. Sveriges, Norges och Danmarks land- och sötvatten-mollusker. – Adolf Bonnier. Stockholm. (651 s.)
- Westerlund C.A. 1897. Synopsis Molluscorum Extramarinorum Scandinaviae (Sueciae, Norvegiae, Daniae & Fenniae). – Acta Societatis pro Fauna et Flora Fennica XIII (7): 1–238.
- Økland F. 1922. Arionidae of Norway Vitenskapsselskapets Skrifter. I. Matematisk-naturvitenskapelig Klasse 1922 (5): 61+1.

Lenker

http://www.bioforsk.no/ikbViewer/page/prosjekt/tema/artikkel?p_dimension_id=20043&p_menu_id=20070&p_sub_id=20044&p_documentoent_id=51959&p_dim2=20096